ITS Finland ry
Pieni Roobertinkatu 9
00130 HELSINKI

LAUSUNTO

10.1.**2019**

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: Asiantuntijapyyntö VNS 7/2018 vp

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finlandin lausunto dokumenttiin: ”Valtioneuvoston selonteko tietopolitiikasta ja tekoälystä”.

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finland ry kiittää mahdollisuudesta lausua selonteosta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

ITS Finland suhtautuu erittäin myönteisesti yhteiskunnan digitalisoitumista ja yritysten kilpailukykyä edistävien tietopolittiisien linjauksien ja datataloutta edistävän tekoälyn nostamiseen selonteon ytimeen.

Liikenteen näkökulmasta selonteon ajoitus ja teema ovat erittäin tervetulleita. Liikennesektori on maailmanlaajuisesti mielenkiintoisessa kehitysvaiheessa, jossa ollaan siirtymässä analogisesta ja fossiilisesta yksityisautojärjestelmästä kohti digitaalista ja päästötöntä multimodaalijärjestelmää. Muutoksen merkit ovat nähtävillä sekä autonvalmistajien strategiakatsauksissa ja sovelluskaupoissa, että myös kansainvälisissä patenttitilastoissa ja sijoitusuutisissa Liikennealan suurimmat mahdollisuudet suomalaisten yritysten näkökulmasta liittyvät liikenteen ja viestinnän yhdistämiseen. Digitalisaatio, tekoäly, koneoppiminen, kyberturvallisuus, automaatio, MaaS, konenäkö, lohkoketjut, jakamistalous, alustatalous, palvelumuotoilu, IoT, 5G, sensorit sekä lidarit, sonarit ja radarit ovat nykyään liikennealan jokapäiväistä perussanastoa. Ne ovat tulevaisuuden liikenteen keskeisiä rakennuspalikoita ja tulevat yhdessä muuttamaan arkemme, työmme ja myös liikkumisemme perusteellisesti. Ja mikä parasta, suomalaisissa yrityksissä on Nokia -perintönä kansainvälisen tason huippuosaamista niissä kaikissa.

Selonteko kokoaa kansallisen tilannekuvan datan keräämiseen, analysointiin ja hyödyntämiseen eri hallinnonaloilla sekä luo katsauksen myös datatalouden kansainväliseen kehitykseen. Näiden pohjalta luodaan eettisyyttä korostava visio tulevaisuuden mahdollisuuksista kattaen laajasti yhteiskunnan eri osa-alueet. Eettisyyden korostamisen myötä selonteko painottuu henkilötietoihin ja ns. esineiden internet (Internet of Things) jää selonteossa pienelle tai lähes olemattomalle huomiolle. Tätä rajausta olisi mielestämme syytä harkita uudelleen ja nostaa IoT näkyvämmäksi osaksi selontekoa.

Selonteon linjauksille on selkeä tilaus ja toivoa sopiikin, että keskeiset linjaukset viedään käytäntöön mahdollisimman pian. Selonteon mukaan *”Eduskunnalle annettava valtioneuvoston selonteko muodostaa tieto- ja linjauspohjan, jonka perustalle voidaan jatkossa rakentaa priorisoituja toimenpiteitä sisältävä tiekartta.”.* ITS Finlandin näkemyksen mukaan tuo tiekarttatyö tulee käynnistää nopeasti ja se on tärkeä työkalu tehtävien, vastuiden ja toimenpiteiden konkretisoimisessa ja resurssoinnissa.

ITS Finland ry
Pieni Roobertinkatu 9
00130 HELSINKI

LAUSUNTO

10.1**.2019**

Selonteko nojaa tosiasiaan, jonka mukaan datapohjaisten palvelujen ja datatalouden merkitys kansantalouden kilpailukyvylle ja yhteiskunnan hyvinvoinnille kasvaa jatkuvasti. Tämä koskee kaikkia toimialoja, ja vielä aivan erityisesti liikennealaa, jossa on käynnissä digitalisoitumisen, palveluistumisen, sähköistymisen ja automatisoitumisen kehityspolut, joissa kaikissa on mukana myös tietopoliittisia ulottuvuuksia.

Selonteossa voisi vielä erikseen korostaa, kuinka tärkeää Suomen kansantalouden kannalta on, että erityisesti yritykset saadaan pidettyä ajan hermolla datatalouden kehityksessä. Tämä tarkoittaa mm. aktiivista ja näkemyksellistä otetta koulutuksen kehittämisessä ja tutkimuksen suuntaamisessa, rahoituksen suuntaamista yritysten T&K&I -toimintaan, innovatiivisia ratkaisuja edistäviä julkisia hankintoja sekä uudistumista edistävää sääntelyä ja taloudellista ohjausta. Ilman aktiivista tieto- ja innovaatiopolitiikkaa on riskinä, että Suomesta tulee alhaisen jalostusarvon alihankintatalous.

Yksityiskohtaisia huomioita selonteon sisällöstä

Selonteossa keskitytään ylätason tietopolitiikan kuvaukseen, jossa painottuvat eurooppalaiset eettiset arvot, avoimuuden korostaminen, yksilön oikeuksien suojaaminen sekä erityisesti turvallisen tiedon hyödyntämisen periaatteet. Painotukset ovat sinällään kannatettavia, mutta ei liian puritaanisesti toteutettuina. Seuraavassa ajatuksia näkökulman laajentamiseksi:

1. Eettisyyden korostaminen vie huomion ihmiskeskeiseen tietoon ja jättää ulkopuolelle voimakkaasti kasvavan IoT-maailman. Esineiden internet tuottaa koko ajan enemmän tietoa älyn lisääntyessä erilaisissa koneissa ja laitteissa. Hyvä esimerkki ovat uudet autot, joita voi pitää jo pitää pyörillä kulkevina päätelaitteina.

2. Avoimuudesta on tullut yksi datatalouden keskeisiä ominaisuuksia. Puhutaan mm. avoimesta datasta, avoimista rajapinnoista, avoimesta lähdekoodista ja avoimista ekosysteemeistä. Avoimuuden korostaminen luo helposti vaikutelman, että kaiken tulee olla avointa. Yritysten näkökulmasta kilpailukyky perustuu niiden omiin tietovarantoihin ja -prosesseihin ja suuri osa yritysten tiedosta ei ole avointa vaan kuuluu liikesalaisuuksien piiriin. Avoimuuden periaate on kannatettava, mutta siihen pitää pyrkiä yritysten kilpailukykyä vaarantamatta.

3. Selonteossa datatalouden tavoiteltavimpana muotona pidetään alustatalouden mallia ja tavoitteena on nostaa myös suomalaiset yritykset alustatalouden menestyjiksi. Globaalin talouden suurimmat yritykset ovat alustatalousyrityksiä, ja ne ovat käytännössä joko USAlaisia tai Kiinalaisia yrityksiä. Alustatalous on haastanut perinteiset liiketoimintamallit ja nyt käydään keskustelua, onko seuraava iso mullistus lohkoketjuihin perustuvat hajautetut alustat. Selonteossa alustatalouden rinnalla olisi hyvä tarkastella muitakin datatalouden liiketoimintamalleja.

4. Tietopolitiikan eettisyyttä korostettaessa tulee tiedostaa, että vahva tietosuoja ja omadata -ajattelu voivat myös vaikeuttaa palvelujen kehittämistä. Esimerkiksi vahva tietosuoja voi tehokkaasti estää erilaiset kyytienyhdistelypalvelut. Tai omadataan nojautuen paikantamisen kieltäminen voi estää myös lukuisten hyvien palvelujen saatavuuden.

ITS Finland ry
Pieni Roobertinkatu 9
00130 HELSINKI

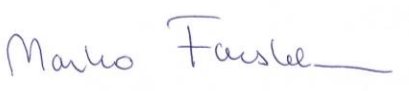
LAUSUNTO

10.1**.2019**

Lopuksi

Selonteon aihe ja ajankohta ovat erittäin onnistuneet. Selonteon konkretisoimiseksi tiekarttatyö tulee käynnistää nopeasti. Yksilön hyvinvoinnin näkökulmasta katsottuna tietosuojasta huolehtiminen on tärkeää, yhteiskunnan hyvinvoinnin näkökulmasta katsottuna yritysten kilpailukyvystä huolehtiminen on elintärkeää.

Kunnioittavasti,



Marko Forsblom
Toiminnanjohtaja
ITS Finland ry